

MISKOLCI EGYETEM

**MŰSZAKI FÖLD- ÉS
KÖRNYEZETTUDOMÁNYI
KAR**

**MAGYARORSZÁG (KÁRPÁT-MEDENCE)
FÖLDRAJZA 2**

FÖLDRAJZ ALAPSZAK
(NAPPALI MUNKAREND)

2024/25 II. FÉLÉV

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

MISKOLCI EGYETEM
MŰSZAKI FÖLD- ÉS KÖRNYEZETTUDOMÁNYI KAR
FÖLDRAJZ-GEOINFORMATIKA INTÉZET

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tantárgyleírás
2. Tantárgytematika (óraóra lebontva)
3. Minta zárthelyi
4. Vizsgakérdések
5. Egyéb követelmények

1. TANTÁRGYLEÍRÁS

<p>Tantárgy neve: Magyarország (Kárpát-medence) földrajza 2. Tárgyfelelős: Dr. Elekes Tibor, egyetemi docens</p>	<p>Tantárgy kódja: MFKFT6402 Tárgyfelelős tanszék/intézet: Földrajz-Geoinformatika Intézet</p>
<p>Javasolt félév: 4.</p>	<p>Tantárgyelem: kötelező</p>
<p>Óraszám/hét (ea+gyak): 2+2</p>	<p>Előfeltételek: Magyarország (Kárpát-medence) földrajza 1.</p>
<p>Kreditpont: 4</p>	<p>Számonkérés módja (a/gy/v): aláírás és vizsga</p>
<p>Kreditpont: 4 Tagozat: nappali</p> <p>Tantárgy feladata és célja: A Kárpátok és a Kárpát-medence, ezen belül Magyarország társadalmi-gazdasági adottságainak átfogó és alapos megismerése. Az egyes tájegységek, régiók és országok népesedési, társadalmi és gazdasági jellemzőinek, folyamatainak megismerése és értékelése. A komplex társadalomföldrajzi bemutatás során, a természetföldrajzi ismeretekre alapozva, történeti-, népesség- és gazdasági ismeretek elsajátítására kerül sor. A hallgatók képessé válnak fölismerni az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet -, társadalom-, valamint részben a regionális földrajzi területen, ismerik a földrajzi szakterülettel kapcsolatos társadalmi és gazdasági folyamatok alapvető működési elveit. A térben és időben lejátszódó folyamatok rávilágítanak a természeti tényező, a települések a gazdasági és társadalmi térszerkezet közti kapcsolatrendszerre.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: tudás: Ismeri az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet-, társadalom-, valamint részben regionális földrajzi területen. Rendelkezik elméleti és gyakorlati természet- és társadalom-földrajzi alapismeretekkel. Ismeri a természeti és az ezekkel összefüggésben lévő antropogén folyamatok törvényszerűségeit. képesség: Képes az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet-, társadalom-, valamint részben regionális földrajzi területen meglévő összefüggések átlátására. attitűd: Együttműködő, kapcsolatteremtő attitűd jellemzi, a kommunikációs problémamegoldást részesíti előnyben. A megszerzett földrajzi ismeretei alkalmazásával törekszik a megfigyelhető földrajzi jelenségek minél alaposabb megismerésére, törvényszerűségeinek leírására, megmagyarázására. autonómia és felelősség: Elvégzett szakmai munkájáért felelősséget vállal.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása: 1. ea. Magyarország és a Kárpát-medence természeti, táji adottságai (ismétlés). A Kárpát-medence gazdasági-társadalmi jelentősége az államalapítástól a török hódoltságig. 1.gy. Magyarország és a Kárpát-medence természeti és történeti tájai. 2. ea. Magyarország gazdasági-társadalmi folyamatai 1526-tól 1867-ig. Magyarország gazdasági-társadalmi folyamatai a kiegyezéstől napjainkig. 2. gy. A gazdasági-társadalmi folyamatok térbeli sajátosságai, térszerkezete. 3. ea. Magyarország népességének alakulása, nemek megoszlása és korszerkezet. Etnikai- és felekezeti megoszlás. 3. gy. Magyarország népességszerkezetének változásai. 4. ea. Vándormozgalmak, a népesség gazdasági aktivitása Magyarországon. Politikai tagoltság, műveltségi szint, szociális problémák. 4. gy. A migráció, a népességszerkezet hatása a gazdasági, társadalmi folyamatokra. 5. ea. Magyarország mezőgazdasága. Agrártermelés, területhasználat, növénytermesztés és állattenyésztés Magyarországon. 5. gy. A mezőgazdaság térbeli sajátosságai Magyarországon a XX. században és</p>	

napjainkban.

6. ea. Erdészet, vad- és halgazdaság. Élelmiszer-, textil-, bútór- és papíripar.

6. gy. Az élelmiszer-, textil-, bútór- és papíripar térbeli sajátosságai Magyarországon a XX. században és napjainkban.

7. ea. Bányászat, energetikaipar, kohászat.

7. gy. A bányászat, energetikaipar, kohászat térbeli jellegzetességei Magyarországon a XX. században és napjainkban.

8. ea. Gépipar, vegyipar, építőanyagipar.

8. gy. A gépipar, vegyipar, építőanyagipar térbeli sajátosságai Magyarországon a XX. században és napjainkban.

9. ea. Tercier szektor. Típusai, fejlődése a XIX. század második felétől napjainkig. Közlekedés. Távközlés, tömegkommunikáció.

9.gy. A terciar szektor típusai, fejlődése a XIX. század második felétől napjainkig.

10.ea. Kereskedelem, turizmus Magyarországon.

10.gy. Idegenforgalmi körzetek Magyarországon.

11. ea. Bankrendszer és pénzügyi szolgáltatások. Egészségügyi ellátás.

11.gy. A bankrendszer és az egészségügyi szolgáltatások térbeli jellemzői Magyarországon a XIX. század második felétől napjainkig.

12. ea. Oktatás. Kutatás-fejlesztés.

12.gy. Az oktatás, a kutatás-fejlesztés jellemzői, jelentősége napjainkban Magyarországon.

13. ea. A magyar közigazgatás területi szerkezete, a településhálózat.

13.gy. A közigazgatás térszerveződése és a településhálózat sajátosságai Magyarországon a XIX. századtól napjainkig.

14. ea. A félév során elsajátított ismeretek összegzése.

14. gy. Összefoglaló gyakorlatok.

Félévközi számonkérés módja:

A gyakorlatokon való részvétel kötelező, a maximális hiányzás 3 alkalom lehet. A gyakorlati feladatok, a 4 munkatérkép megfelelő teljesítése (a 4 térkép egyenként 3 hibahatáron belüli teljesítése) az aláírás feltétele és 20%-ban beleszámít a vizsgajegybe. A vizsgajegy az órán végzett szóbeli munkában jelentkező aktivitásból (10%), a gyakorlati feladatok teljesítéséből (20%), valamint a félév végi vizsgajegyből (70%) tevődik össze. A vizsga során fontos, hogy a hallgató képes legyen fölismerni az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit a természet-, társadalom-, valamint részben a regionális földrajzi területén, bizonyítania kell a földrajzi problémák fölismerésének, megfogalmazásának készségét. A hallgatónak ismernie kell a társadalomföldrajz alapfogalmait, kifejezéseit, folyamatait.

Értékelési határok:

> 85%: jeles;

75 – 84%: jó;

63 – 74%: közepes;

50 – 62%: elégséges;

< 50%: elégtelen.

Kötelező irodalom:

Kocsis K. (főszerk.) 2021: Magyarország Nemzeti Atlasza. CsFK,FI, Budapest, 196p.

Dövényi Z. (szerk.) 2012: A Kárpát-medence földrajza. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1351p.

Kocsis K. Schweitzer F. 2009. Hungary in Maps, HAS, Budapest, 211p.

Mezősi G. 2011: Magyarország természetföldrajza. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Bulla B. – Mendöl T. 1999. (1947): A Kárpát-medence földrajza, Kisebbségkutatás könyvek, Budapest, 420p.

Ajánlott irodalom:

Beluszky P. 1999: Magyarország településföldrajza. Dialóg Campus, Budapest-Pécs.

Hajdú-Moharos J. 2000: Magyar Településtár. Kárpát-Pannon Kiadó, Budapest, 788p.

Kocsis K.-Tátrai P. 2013: Changing Ethnic Patterns of the Carpatho-Pannonian Area. MTA CSFK, Budapest.

Tóth J. szerk.: Általános társadalomföldrajz I., Dialog-Campus, Budapest-Pécs, 2001.

Magyarország atlasza. 2003. Cartographia Kiadó, Budapest, 132p

2. TANTÁRGYTEMATIKA

HÉT	ELŐADÁS
02. 10.	Magyarország és a Kárpát-medence természeti, táji adottságai (ismétlés).
02. 17.	Magyarország gazdasági-társadalmi folyamatai 1526-tól 1867-ig.
02. 24.	Magyarország népességének alakulása, nemek megoszlása és korszerkezet. Etnikai- és felekezeti megoszlás.
03. 03.	Vándormozgalmak, a népesség gazdasági aktivitása Magyarországon. Politikai tagoltság, műveltségi szint, szociális problémák.
03. 10.	Magyarország mezőgazdasága. Agrártermelés, területhasználat, növénytermesztés és állattenyésztés Magyarországon. Erdészet, vad- és halgazdaság. Élelmiszer-, textil-, butor- és papíripar.
03. 17.	Bányászat, energetikaipar, kohászat.
03. 24.	Gépipar, vegyipar, építőanyagipar.
03. 31.	Tercier szektor. Típusai, fejlődése a XIX. század második felétől napjainkig. Közlekedés. Távközlés, tömegkommunikáció.
04. 07.	Kereskedelem, turizmus Magyarországon.
04. 14.	Bankrendszer és pénzügyi szolgáltatások. Egészségügyi ellátás.
04. 21.	Ünnep.
04. 28.	Ünnep.
05. 05.	Oktatás. Kutatás-fejlesztés. A magyar közigazgatás területi szerkezete.
05. 12.	A félév során elsajátított ismeretek összegzése.

HÉT	GYAKORLAT
02. 10.	Magyarország és a Kárpát-medence természeti és történeti tájai.
02. 17.	A gazdasági-társadalmi folyamatok térbeli sajátosságai, térszerkezete.
02. 24.	Magyarország népességszerkezetének változásai.
03. 03.	A migráció, a népességszerkezet hatása a gazdasági, társadalmi folyamatokra.
03. 10.	A mezőgazdaság térbeli sajátosságai Magyarországon a XX. században és napjainkban. Az élelmiszer-, textil-, butor- és papíripar térbeli sajátosságai Magyarországon a XX. században és napjainkban.
03. 17.	A bányászat, energetikaipar, kohászat térbeli jellegzetességei Magyarországon a XX. században és napjainkban.
03. 24.	A gépipar, vegyipar, építőanyagipar térbeli sajátosságai Magyarországon a XX. században és napjainkban.
03. 31.	A tercier szektor típusai, fejlődése a XIX. század második felétől napjainkig. Idegenforgalmi körzetek Magyarországon.
04. 07.	A bankrendszer és az egészségügyi szolgáltatások térbeli jellemzői Magyarországon a XIX. század második felétől napjainkig.
04. 14.	Az oktatás, a kutatás-fejlesztés jellemzői, jelentősége napjainkban Magyarországon.
04. 21.	Ünnep.
04. 28.	Ünnep.
05. 05.	A közigazgatás térszerveződése és a településhálózat sajátosságai Magyarországon a XIX. századtól napjainkig.
05. 12.	Összefoglaló gyakorlatok.

4. VIZSGAKÉRDÉSEK

1. A Kárpát-medence történeti tájai.
2. A Kárpát-medence történeti földrajzi jellemzése az egyes történeti korokban.
3. Népesedési folyamatok Magyarországon és a Kárpát-medencében.
4. Egy magyarországi gazdasági szektor, vagy ágazat napjainkban, jellemzés.

5. EGYÉB KÖVETELMÉNYEK

A gyakorlati feladatok teljesítése.